

ÇALIŞTAY TOPLANTI RAPORU

<i>Düzenleyen</i>	TBD İcra Kurulu Dijital Türkiye Endeksi Odak Ekseni
<i>Tarih</i>	23 Aralık 2019 Pazartesi, 09.30 – 16.30
<i>Gündem</i>	Dijital Türkiye Endeksinin Oluşturulması için Ana Çerçevenin ve Yol Haritasının Belirlenmesi Çalıştayı

EK-1: Çalıştay Programı

EK-2: Çalıştay Katılımcı Listesi

DEĞERLENDİRMELER

- İcra Kurulu Başkanı Aydın Kolat, çalıştay hakkında genel bilgilendirme yapmıştır.
- Odak Ekseni Başkanı Ercan Boyar, çalışmanın arka planı ve gerekçe teşkil eden önemli uluslararası kuruluş çalışmaları hakkında bilgi paylaşmıştır.
- Dijital Dönüşüm Danışmanı Atilla Aydın, ulusal çalışmalar hakkında bilgi paylaşmıştır. Uluslararası endeks çalışmaları, 11.Kalkınma Planı, ulusal stratejiler, mevcut göstergeler ve performans hedefleri hakkında hazırlanan excel tabloları paylaşmıştır.
 - Güncel olarak, TÜBİSAD ve TÜRKSAM'ın dijital ekonomi odaklı, ERP Kurumsal Dönüşüm Komitesi ve İzmir Kalkınma Ajansı'nın dijital olgunluk odaklı endeks oluşturma çalışmaları yürüttüğü ifade edilmiştir.
- TÜİK Grup Sorumlusu Ayhan Doğan, Uzmanlar Mustafa Koyuncu ve Gökhan Elyıldırım, bilgi toplumu istatistiklerinin geçmişi ve mevcut çalışmalar hakkında detaylı paylaşımlarda bulunmuşlardır.
 - Soru setlerinde iki yılda bir açılan sorular mevcuttur. İlk önce gösterge setlerinin kapsamını tespit etmeliyiz. Elde edilen tespit sonuçlarıyla bir veri havuzu oluşturularak üniversite öğretim üyelerinden faktör analizleri yaptırılarak görüşleri alınabilir.
 - Çalışma EUROSTAT ile uyumludur ve uluslararası geçerliliği mevcuttur.

- DPT ile 2011 yılında başlatılan Bilgi Toplumu İstatistikleri çalışmasının ana omurgasını Hanehalkı ve Girişimlerde BT Kullanımı anketleri oluşturmaktadır. Bu anketler 2004 yılından günümüze dek yapılmakta olup elimizdeki en temel göstergedir.
- Resmi İstatistik Programından da konuyla ilgili bilgilerin bulunduğundan bahsedilmiştir. Aynı zamanda istatistik olarak paylaşılmayan idari kayıtların da olduğu belirtilmiştir.
- Dijital ekonominin ölçümlenmesi konusunun halen sorunlu bir alan olduğu ve bu yönde farklı çalışmaların olduğu ifade edilmiştir. OECD'nin "Going Digital" çalışması ve diğer dijital dönüşüm çerçeveleri gündeme alınabilir.
- Çalışma içinde Ar&Ge bölümünün de olması değerlendirilmiştir.
- İzmir Ekonomi Üniversitesi'nden Prof. Dr. Mehmet Gençer, ön çalışma olarak hazırladıkları dijital dönüşüm endeks modeli hakkında genel bilgi paylaşmıştır. TÜBİTAK çağrılarında başvuru alan projenin, projelenme durumuna göre ilerleyen dönemde detaylandırılacağını belirtmiştir.
- Logo Yazılım'dan Direktör Tolga Gören, kurumsal düzeyde oluşturdukları Dijital Olgunluk Seviye Tespit (DOST) modeli hakkında bilgi paylaşmıştır. İnternet adresinden ücretsiz erişilebilen sürümünde 24 soruluk bir ön değerlendirme yapmak mümkündür. Çalışma; *müşteri deneyimi*, *çalışan deneyimi*, *strateji & yönetim deneyimi* ve *teknoloji deneyimi* boyutlarından oluşmaktadır.
- "Dijital Türkiye" kavramı ile ilgili sanayide dijital dönüşüm ve e-devlet kapısında yeni yaklaşım olarak aşağıdaki gibi farklı tanımlamaların olduğu ortaya konmuştur. Ancak, kavramın daha üst bir anlamı olduğu ve tüm unsurlarıyla ülkeyi kapsaması gerektiği değerlendirilmiştir.
 - Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın İmalat Sanayinin Dijital Dönüşümü Raporu ve Yol Haritası (**Dijital Türkiye** Yol Haritası) belgesi
 - Dijital Dönüşüm Ofisi İnternet Sitesinde "e-Devlet'ten **Dijital Türkiye** Versiyon 1.1'e giden süreçte hizmet başına düşen ortalama belge sayısı 3,80 iken yaptığımız çalışmalar ve kurumlarımızın üstün gayreti neticesinde talep edilen ortalama belge sayısı 0,34'e düşürülmüştür."¹

¹ <https://cbddo.gov.tr/projeler/dijital-turkiye-v1.0/>

- 48 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi MADDE 527-(1) a) Cumhurbaşkanlığı tarafından belirlenen amaç, politika ve stratejilere uygun olarak kamunun dijital dönüşümüne öncülük etmek, **Dijital Türkiye (e-devlet)** hizmetlerinin sunumuna aracılık etmek, kurumlar arası işbirliğini artırmak ve bu alanlarda koordinasyonu sağlamak.
- Endeksler hakkında;
 - Zamanla e-Devlet, bilgi toplumu gibi dijital kalkınma odaklı stratejiler ve uygulamaların büyüdüğü ve geliştiği ifade edilmiştir. Dolayısıyla, başarımın ölçütleri de değişmektedir. Endeksler yıllar içerisinde yeni sorular ekleyerek ana yapıya sadık kalarak güncelliğini korumaya çalışmaktadır.
 - Uluslararası kuruluşların kendi gündemleri ve politika alanları endeks yapısını da belirlemektedir. Örneğin Birleşmiş Milletler endeksi Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri doğrultusunda yenilenmiştir. Avrupa Birliği’de Komisyonun e-Devlet 2016-2020 Eylem Planı ve Tallinn Deklerasyonu doğrultusunda eDevlet kıyaslama çerçevesini güncellemiştir. OECD’nin ortaya koyduğu çerçevelerin çok belirleyici ve faydalı olduğu ifade edilmiştir.
 - Endeks çalışmaları, inceledikleri ülke sayısı, kullanabilecekleri kaynaklar ve inceleme kapsamına göre soru derinliğini belirlemektedir. Hazırolma durumundan etkiye kadar bir ölçüm skalası vardır. Ancak genel durum hazırolma ve çıktılarına yoğunlaşmaktadır. Yurtdışından kurumlarımıza veri talebi gelmekte ya da yabancı uzmanlar (bazen Türkçe bilen) bilgisayar başında internetteki bilgiler üzerinden hakkımızda değerlendirme yapmaktadır.
 - Ulusal yapılan çalışmaların hiçbirisi, yurtdışındaki örnekleri gibi bir farkındalık sağlayamamış, kurumlar ve toplum tarafından takip edilmemiştir. Son yıllarda giderek hızlanan dijitalleşmeye ayak uydurmak üzere hiçbir özgün çalışma yapılmamıştır. Dolayısıyla kendi politikalarımıza uygun olan kıstaslar ile değil bize verilen ölçütler üzerinden dijital dönüşüm notumuz verilmektedir. Süreci içselleştirmeden yüksek çıkarsa toplumca sevinmekteyiz düşük çıkarsa hatalı değerlendirme yapıldığını söylemekteyiz.
 - Son yıllarda dijital dönüşüm alanındaki yenilikler doğrultusunda dijital rekabet, yapay zekâ, açık veri, siber güvenlik, robotlar, finansal teknolojiler gibi yeni endeksler de orta çıkmıştır.

- Küresel rekabet ve hızlı teknolojik gelişmeler söz konusu olduğu için endeks çalışmalarının popülerliği giderek artmaktadır. Ancak sadece uluslararası kuruluşlar yapmamaktadır. Son yıllarda STK ve Üniversite odaklı çalışmalar daha fazla ön plana çıkmaktadır. Örneğin; Cornell Üniversitesi, INSEAD, IMD, Oxford Üniversitesi, Waseda Üniversitesi, Stanford Üniversitesi, OKFN (Open Knowledge Foundation), IAC (International Academy of CIO), World Wide Web Foundation.
- Uluslararası endeks çalışmalarının güncel veriye ulaşma, kurumsal bir talep varsa doğru kontak noktasına erişme ve iletişimi sağlıklı yürütme gibi sorunları vardır. Aynı zamanda bazı indikatörlerin Türkiye’de karşılığı yoktur. Diğer bir yaklaşımları da uzman görüşü ya da algısını ölçen anket çalışmalarıdır. Dolayısıyla var olan bir hizmet ya da politika ile ilgili yeterli bilgilendirme ve/veya yabancı dilde içerik yoksa artı puan yazılamamaktadır.
- Örneğin Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı e-Devlet Hizmetleri Dairesi son yıllarda AB e-Devlet Endeksi için kontak noktası olmuş ve birçok eksik bilginin tamamlanmasını sağlayarak daha doğru bir ölçüm yapılabilmesini sağlamıştır. Diğer taraftan, OECD’nin iki yılda bir yayınlanan “Government at a Glance” raporunda Türkiye ile ilgili verilerin çoğu eksiktir.
- Boyutlar hakkında;
 - Uluslararası endekslerdeki ve ulusal politikadaki boyutlar incelenmiştir. Genel olarak ortak olan başlıklar “İnsan” ve “Altyapı” kapsamlıdır.
 - Taslak olarak önerilen boyutlar irdelenmiştir.
 - Eğitim yerine İnsan Kaynağı ifadesi önerilmiştir.
 - Boyutların başında dijital ifadesinin kullanılmaması tavsiye edilmiştir. **Ekonomi, Devlet, Toplum, İnsan Kaynağı ve Altyapı** olarak 5 boyut altında bir Dijital Türkiye kavramsallaştırması olabileceği değerlendirilmiştir.
 - Toplum içerisinde STK, Devlet içerisinde Yerel Yönetimler başlıklarının da olması önerilmiştir.
 - Siber güvenlik, güven, katılım, şeffaflık gibi yatay başlıkların tüm boyutlarda ortak yer alması tavsiye edilmiştir.

- İndikatörler hakkında;
 - Dijital dönüşümün bir yaşam döngüsünün olduğu ve hazırlanacak endeksin sadece girdi ya da çıktılara bakmaması gerektiği değerlendirilmiştir. Bu yönde hazır olma, çıktı, kullanım ve etki gibi farklı soru tiplerinin olması tavsiye edilmiştir.
 - AB eGovernment Benchmark çalışmasının “Devlet” boyutu altında önemli yer tutabileceği tavsiye edilmiştir.
 - Kendi istatistiksel modelimizi oluşturabileceğimizden ve bunun yanı sıra DESI gibi yurtdışı örneklere de katılım sağlayabileceğimizden bahsedilmiştir.
 - Yeni bir indikatör oluşturmanın kolay olmayacağı ifade edilmiştir. Bu anlamda bilgi toplumu istatistikleri, idari kayıtlar, konuya özel oluşturulacak soru seti ile yapılacak çevrimiçi taramanın indikatör olarak kullanılabilirliği değerlendirilmiştir.

KARARLAR

1.	Yürütülen çalışmalara kolay erişim için bulut ortamında depolama alanı tanımlanması ve çalışmanın taraflarıyla paylaşılması
2.	Atilla Aydın'ın Dijital Türkiye Endeksi Odak Ekseninde çalışma kapsamında proje yöneticiliği yapması
3.	Karar vericiler nezdinde ve uluslararası kuruluşlarca kabul görebilmesi için çalışma çerçevesinin uluslararası endeksleri baz alarak ve ulusal politikaları da üzerine koyarak oluşturulması
4.	Bir sonraki toplantı öncesinde gelen görüşler doğrultusunda ana çerçevenin ve alt başlıkların ilk taslağının oluşturulması
5.	Endeks çalışmasında öncelikli olarak Birleşmiş Milletler (E-Government Development Index), Avrupa Komisyonu (DESI ve eGovernment Benchmark), OECD çerçeveleri, Dünya Bankası (Doing Business) ve IMD (World Digital Competitiveness Ranking) çalışmalarına odaklanılması
6.	Hazırlanacak çerçevenin, Dijital Dönüşüm Ofisine sunulması ve yol haritasının belirlenmesi

GÖREVLER

	Konu	Sorumluluk	Tarih
1.	Toplantı tutanağının katılımcılar ve mazereti dolayısıyla katılmayana paylaşılması ve görüşlerin alınması	Ercan Boyar, Gökhan Erzurumluoğlu, Atilla Aydın	27.12.2019
2.	Uluslararası Endeks ham verilerinin veri korelasyonu için TÜİK uzmanı Gökhan Bey ile paylaşılması ve SPSS üzerinden ön çalışma yapılması	Atilla Aydın, Gökhan Elyıldırım	15.01.2020
3.	Hanehalkı ve Girişimlerde BT Kullanımı anketlerinin çalışma grubu ile paylaşılması	TÜİK	15.01.2020
4.	Gelen görüşler doğrultusunda ana çerçevenin ve alt başlıkların ilk taslağının oluşturulması	Atilla Aydın, Ercan Boyar, Gökhan Erzurumluoğlu	31.01.2020

EK-1: Çalıştay Programı

Dijital Türkiye Endeksi Çalıştay Programı

23 Aralık 2019

Türkiye Bilişim Derneği Ankara Şubesi

09.30 - 09.45	- Açılış Konuşması
09.45 – 10.30	- Dijital Endeks Dünya Örneklerinin İrdelenmesi - Avrupa Birliği (The Digital Economy and Society Index (DESI)) - OECD (Measuring the Digital Transformation: A Roadmap for the Future) - Birleşmiş Milletler (E-Government Development Index (EGDI))
10.30 – 11.30	- Türkiye’deki Mevcut Dijital Türkiye Endeksi Çalışmalarının İncelenmesi
11.30 – 12.30	- Dijital Türkiye Kavramının Oluşturulması (Ekonomi, Toplum, Devlet, Eğitim)
12.30 – 13.30	Öğle Yemeği Arası
13.30 – 14.30	- Dijital Türkiye Endeksi Modeli ve Bileşenleri
14.30 – 15.30	- Model için Gerekli Verilerin Mevcudiyetinin Analizi
15.30 – 17.00	- Modelin Hayata Geçirilmesi için Yapılacak İşler (Yol Haritası)

EK-2: Çalıştay Katılımcı Listesi

	AD - SOYAD	GÖREV	KURUM
1	Aydın KOLAT	İcra Kurulu Başkanı	
2	Ali YAZICI	TBD	Atılım Üniversitesi
3	Tunç MEDENİ	Akademisyen	AYBÜ
4	M. Fırat ÖNAL	Uzman	UAB - HGM
5	Tolga GÖREN	Direktör	Logo Yazılım
6	Atilla AYDIN	Dijital Dönüşüm Danışmanı	StratejiCo. Danışmanlık
7	Gökhan ELYILDIRIM	TÜİK Uzmanı	TÜİK
8	Ayhan DOĞAN	TÜİK Uzm. Grup S.	TÜİK
9	Mustafa KOYUNCU	TÜİK Uzmanı	TÜİK
10	Mehmet GENÇER	İşletme Bölümü/ Prof.	İzmir Ekonomi Üniversitesi
11	Demet KABASAKAL	Bilişim Uzmanı	BTK
12	Mete YILDIZ	Akademisyen / Prof.	Hacettepe Üniversitesi
13	Gökhan ERZURUMLUOĞLU	Eksen Raportörü / İcra Kurulu Üyesi	ISSD Bilişim Elektronik A.Ş.
14	H. Cemal TURA		
15	Ercan BOYAR	Eksen Başkanı / Uzman	Strateji ve Bütçe Başkanlığı